

СУХОДОЛУ ТА СВІТОВОГО ОКЕАНУ

Тема уроку №3:

«Складні випадки написання географічних назв»

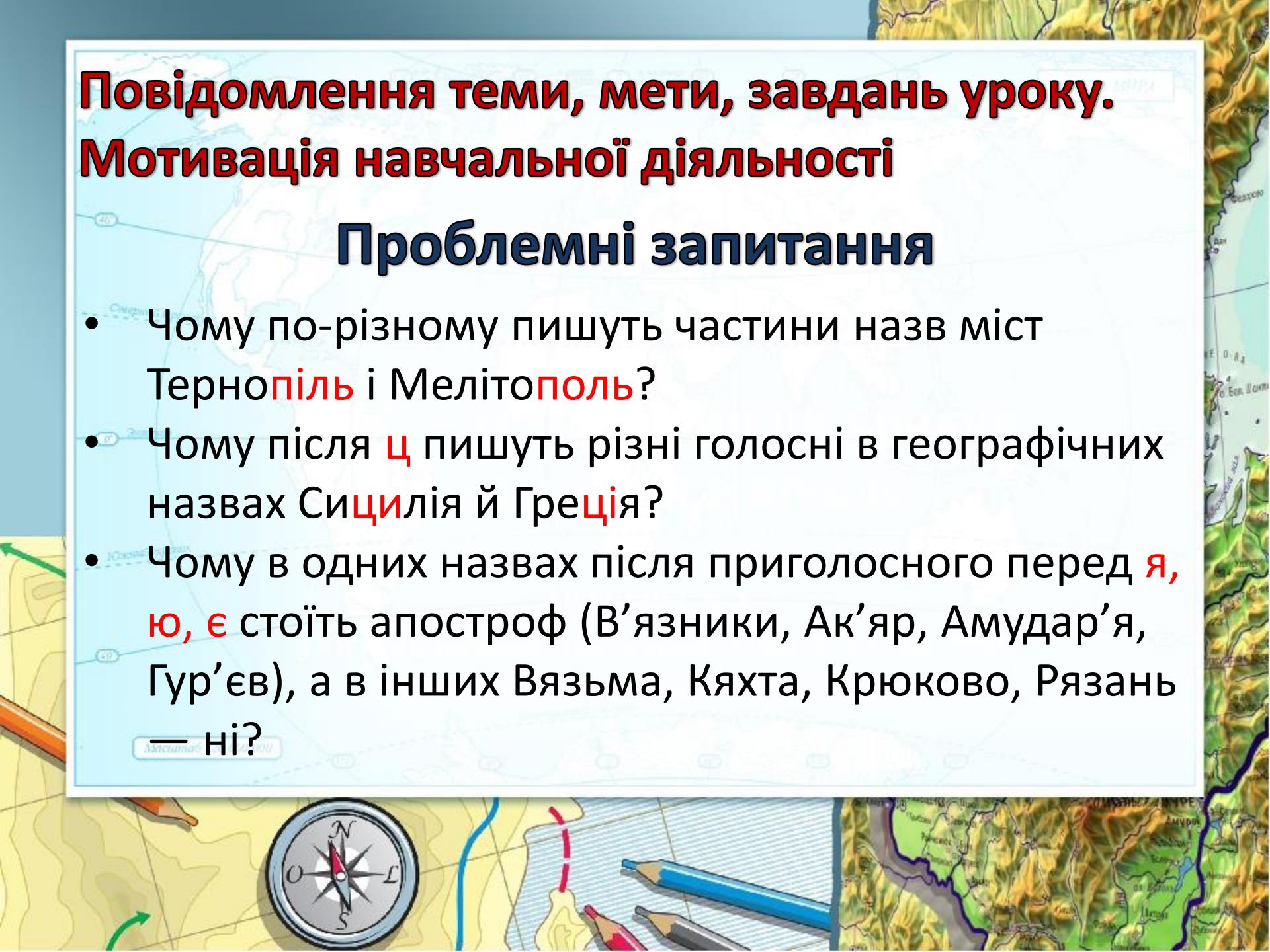

Повідомлення теми, мети, завдань уроку.

Мотивація навчальної діяльності

Проблемні запитання

- Чому по-різному пишуть частини назв міст Тернопіль і Мелітополь?
- Чому після ц пишуть різні голосні в географічних назвах Сицилія й Греція?
- Чому в одних назвах після приголосного перед я, ю, є стоїть апостроф (В'язники, Ак'яр, Амудар'я, Гур'єв), а в інших Вязьма, Кяхта, Крюково, Рязань — ні?

Закрілення вивченого матеріалу

Українські географічні назви

Українські географічні назви на письмі треба передавати відповідно до вимови за нормами українського правопису: *Бердичів, Дністер, Ковель, Кривий Ріг, Старобільськ*.

У назвах українських міст частина складного слова **-піль** є формою слова «поле» (Бориспіль, Тернопіль, Ольгопіль), а **-поль** утворено від грецького *polis* — «місто» (Маріуполь, Мелітополь, Нікополь, Севастополь).

Іншомовні географічні назви

1. Іншомовні географічні назви зберігають подвоєні приголосні: *Голландія, Марокко, Апенніни*

Тренувальна вправа

Запишіть слова у дві колонки: 1) з подвоєними літерами на місці крапок; 2) без подвоєних літер на місці крапок

Калькут..а, Мал..ага, Абу – Даб..і, От..ава,
Хошим..ін, Рот..ердам, Ас..тана, Бахчис..арай,
Андор..а, Хірос..іма, Анкар..а, Rio - де – Жан..ейро,
Амстердам.., Ніц..а, Ток..іо, Афін..и.

Іншомовні (неслов'янські) географічні назви

2. Залежно від позиції та вимови в українській мові **і, у(ігрек)** передають літерами і, ї, и.

Літеру **ї** пишуть після голосного: Ізраїль, Каїр.

Літеру **и** пишуть:

- у назвах на **-ика, -ида**: Африка, Флорида;
- після **ж, ч, ш, щ, ц** перед приголосним:
Вірджинія, Сан – Франциско , Чилі;
- у буквосполученні **– ри** перед приголосним:
Мадрид, Крит;
- після **д, т**: Сардинія, Ватикан, Палестина.

Літеру **і** пишуть:

- після приголосного перед голосним та **я, ю, є, й**:
Греція, Дієго – Гарсія;
- після приголосних і в кінці слова: Лісабон,
Міссісіпі.

Тренувальна вправа

Запишіть слова, уставивши на місці крапок
літери **и, і, ї**.

Єг..пет, Г..бралтар, Тун..с, Мавр..танія,
Кута..сі, Кр..т, Батум.., Йоркш..р, Балт..ка,
Атлант..да, С..дней, Мекс..ка, Венец..я, Ізма..л,
Ч..каго, В..рдж..нія, Ізра..ль, Ч..лі, Л..сабон,
Гельс..нк.., Н..цца.

Правопис складних і складених географічних назв

Окремо

- прикм.+ імен: Біла Церква, Західна Європа;
- географ. назви + родове поняття: Кавказький хребет, Фінська затока ;
- імен. + порядк. числівник: Залісся Перше, Гільча Друга

Разом

- поєднання імен., прикм., числівн. з іменником за допомогою сполучного звука: Семигори, Білопілля;
- дієсл. + іменник: Вернигородок, Гуляйполе;
- назва + частина -піль, -град, -город, -поль, -бург, -ленд, -шир

З дефісом

- імен. + імен. або прикм. + імен. : Кам'янець – Подільський, Глинськ – Загора;
- поєдн – ня двох імен або ім'я + прізвище: Івано–Франківськ, Михайло–Коцюбинське;
- назва + перша частина вест-, іст-, нью-, сан-, сант-, санкт-, сент -.

Написання іншомовних географічних назв

Апостроф ставлять за правилами української мови

Апостроф не ставлять, якщо я, ю позначають сполучення пом'якшеного приголосного з [а], [у]

Лор'ян, П'яченца, Дем'янськ,
Прокоп'євськ, Амудар'я

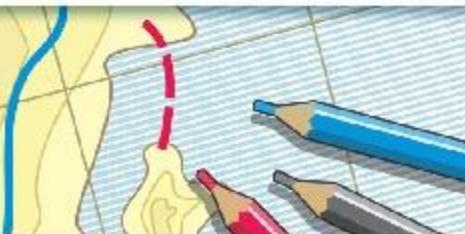
Вюртемберг, Вязьма, Крюково,
Рязань

Тренувальна вправа

Перепишіть, уставляючи пропущені літери або апостроф.

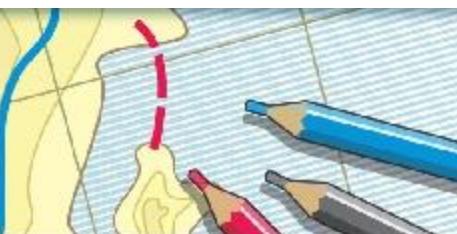
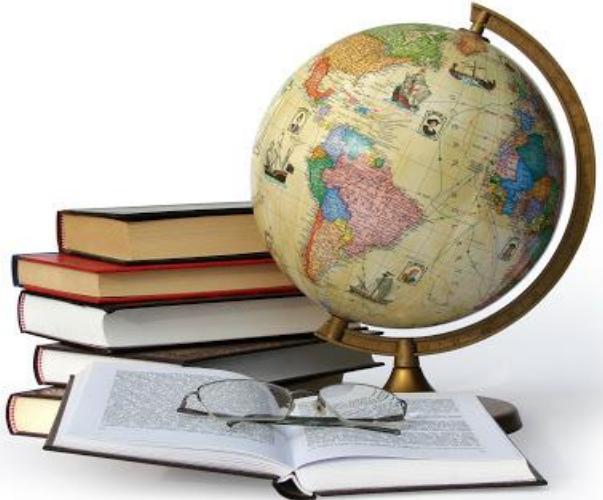
П..ємонт, В..єтнам, Кал..ярі, Скоп..є,
Кордил..єри, Севіл..я, Ф..єзоле, П..яченца, Рив..єра,
М..юнхен, П..ємонт, Хан..я, Верв..є.

Масштаб 1:20 000 000

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ Й УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО

А зараз ми перевіримо наскільки ви добре засвоїли матеріал. Перейдемо за посиланням і виконаймо інтерактивну вправу
<https://learningapps.org/display?v=pw8z79j1319>

Домашнє завдання:

- Виконати вправу 2 на сторінці 140 за підручником**

<https://pidruchnyk.com.ua/1168-ukrainska-mova-10-klas-avramenko.html>

Фото конспектів присилати на електронну адресу irinanikolaevna1977@ukr.net

